

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

لایحه

«قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران»

ویرایش ۱۳۹۵/۰۵/۰۳

حوزه قائم مقام رئیس کل

فهرست

شماره ماده	موضوع
۱	قسمت اول : تعاریف
۹ تا ۲	قسمت دوم : پول
۳۳ تا ۱۰	قسمت سوم: بانک مرکزی
۱۰	فصل اول: کلیات
۱۷ تا ۱۱	فصل دوم: مأموریت، اهداف، وظایف و اختیارات
۱۸	فصل سوم: ارکان
۱۹	بخش اول: مجمع عمومی
۲۱ و ۲۰	بخش دوم: رئیس کل بانک مرکزی
۲۲	بخش سوم: هیات سیاستگذاری پولی و بانکی
۲۳	بخش چهارم: هیات نظارت
۲۴	بخش پنجم: هیات عامل
۲۵	بخش ششم: هیات نظارت اندوخته اسکناس
۲۶	بخش هفتم: هیات نظار
۲۷	بخش هشتم: شورای فقهی
۳۴ تا ۲۸	فصل چهارم: مقررات عمومی

به نام خدا

با صلوات بر محمد و آل محمد

لایحه

"قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"

قسمت اول: تعاریف

ماده ۱

اصطلاحاتی که در این قانون به کار برده شده است، به شرح زیر تعریف می‌شود:

بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیات سیاستگذاری: هیات سیاستگذاری پولی و بانکی

هیات نظارت: هیات نظارت بر موسسات اعتباری

عملیات بانکی: دریافت هرگونه سپرده از عموم و به کارگیری آن در قالب اعطای

اعتبار و تسهیلات.

خدمات بانکی: مجموعه اقداماتی غیر از عملیات بانکی که موسسه اعتباری به

مشتریان ارائه و در قبال آن کارمزد دریافت می‌نماید.

موسسه اعتباری: شخص حقوقی است که با مجوز بانک مرکزی و یا به موجب قانون

تأسیس شده و به انجام عملیات بانکی و ارائه تمام یا بخشی از خدمات بانکی مبادرت می‌نماید

و شامل بانک و مؤسسه اعتباری غیربانکی می‌باشد.

بانک: مؤسسه اعتباری است که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی از عنوان

بانک استفاده می‌کند و می‌تواند مشتمل بر انواع مختلفی از جمله: تجاری، تخصصی،

توسعه‌ای، قرض‌الحسنه، مجازی و منطقه‌ای باشد.

نهاد واسط: شخص حقوقی با موضوع و مدت معین که با انجام معاملات موضوع عقود اسلامی، در اجرای سیاست پولی از طریق انتشار اوراق بهادار ایفای نقش می‌کند.

بازار بین بانکی: بازاری که برای تسهیل جریان منابع ریالی کوتاه مدت بین اعضاء و در جهت مدیریت کارآمد نقدینگی فعالیت می‌کند.

قسمت دوم: پول

ماده ۲

الف. واحد پول ایران ریال است.

ب. نظام ارزی کشور و تغییرات بعدی آن بر اساس پیشنهاد بانک مرکزی و تصویب هیات سیاستگذاری و تأیید هیات وزیران با رعایت تعهدات کشور در برابر صندوق بین‌المللی پول تعیین می‌شود و از طریق روزنامه رسمی کشور و سایر رسانه‌های گروهی به اطلاع عموم می‌رسد.

ج. برابری پول‌های خارجی نسبت به ریال در چارچوب نظام ارزی کشور توسط بانک مرکزی تعیین و اعلام می‌شود.

ماده ۳

الف. پول رایج کشور به صورت اسکناس و سکه های فلزی قابل انتشار است.

ب. فقط اسکناس و پول های فلزی که در تاریخ تصویب این قانون در جریان بوده و یا طبق این قانون انتشار می یابد، جریان قانونی و قوه ابراء دارد.

ج. تعهد پرداخت هرگونه دین و یا بدهی فقط به پول رایج کشور انجام پذیر است، مگر آنکه با رعایت مقررات ارزی کشور، ترتیب دیگری بین بدهکار و بستانکار داده شده باشد.

د. مسکوکات طلا و نقره رواج قانونی ندارد.

هـ. مقررات مربوط به ورود و صدور طلا و نقره به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی و موافقت وزیر امور اقتصادی و دارایی تعیین می‌شود.

تبصره: به منظور تنظیم بازار طلا و نقره و مدیریت دارایی‌ها، بانک مرکزی می‌تواند بدون اخذ مجوز، ثبت سفارش و پرداخت حقوق ورودی نسبت به ورود و صدور طلا و نقره اقدام نماید.

و. واحد پول جدید، اجزای آن، برابری آن با واحد پول رایج، مبلغ اسمی، شکل، جنس، رنگ، اندازه، طرح و سایر مشخصات اسکناس‌ها و سکه‌های فلزی رایج کشور به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی و تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی با رعایت مقررات این قانون، تعیین می‌شود.

ز. میزان اسکناس و سکه‌های فلزی رایج منتشره و ترکیب مبلغ اسمی آن با رعایت مقررات این قانون توسط بانک مرکزی تعیین می‌شود.

ح. اسکناس دارای امضای وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس کل بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۴

الف. امتیاز انتشار پول رایج کشور با رعایت مقررات این قانون، منحصراً به بانک مرکزی واگذار می‌شود.

ب. قوه ابراء سکه‌های فلزی و اسکناس‌های رایج کشور به میزان مبلغ اسمی آن‌ها است.

ج. چگونگی جمع‌آوری و شرایط خروج سکه‌های فلزی و اسکناس‌های رایج از جریان، به پیشنهاد مشترک رئیس کل بانک مرکزی و وزیر امور اقتصادی و دارایی با تصویب هیات سیاستگذاری این بانک تعیین می‌گردد و از طریق روزنامه رسمی کشور و سایر رسانه‌های گروهی به اطلاع عموم می‌رسد.

ماده ۵

الف. تعهد بانک مرکزی در مقابل اسکناس‌ها و سکه‌های فلزی منتشر شده، منحصر به پرداخت پول رایج کشور است.

ب. بانک مرکزی در قبال سرقت یا فقدان یا از بین رفتن اسکناس‌ها و سکه‌های فلزی در دست اشخاص هیچ‌گونه تعهد و مسؤلیتی ندارد.

تبصره: جزییات مربوط به نحوه جایگزینی اسکناس‌ها و سکه‌های فلزی معیوب به موجب آیین نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد مشترک رئیس کل بانک مرکزی و وزیر امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیات سیاست‌گذاری می‌رسد.

ج. استفاده از اسکناس، سکه‌ها و طرح‌های آن‌ها در تبلیغات تجاری ممنوع و در حکم جعل می‌باشد و مرتکبین با شکایت بانک مرکزی مورد پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

د. بانک مرکزی در مدتی که کمتر از ده سال نخواهد بود، اسکناس‌ها و سکه‌های فلزی را که طبق بند "ج" ماده ۴ این قانون از جریان خارج می‌شوند و رواج قانونی خود را از دست می‌دهند، با پول رایج کشور معاوضه می‌کند و پس از انقضای مدت مقرر، تعهدی در قبال آن‌ها ندارد. معادل مبلغ ریالی اسکناس‌ها و سکه‌های فلزی تعویض نشده به حساب خزانه منظور می‌شود.

ماده ۶

به منظور حفظ اعتماد عمومی، دستیابی به اهداف تصریح شده در ماده ۱۱ و اجرای وظایف مذکور در این قانون، بانک مرکزی موظف است در همه زمان‌ها دارایی‌های ذخیره به شرح زیر در اختیار داشته باشد:

الف. طلا و ارز طبق ماده ۷؛

ب. اسناد و اوراق بهادار طبق مواد ۸ و ۹؛

تبصره ۱: مجموع دارایی‌های مندرج در بند "الف" این ماده، نباید از ۲۵ درصد مجموع بدهی‌های بانک مرکزی بابت اسکناس‌های منتشرشده کمتر باشد.

تبصره ۲: ارزش دارایی‌های طلا و اوراق بهادار بانک مرکزی در صورتی که قیمت دفتری آنها پایین‌تر از قیمت روز ارزیابی باشد به قیمت دفتری و در صورتی که قیمت دفتری آنها زیاده‌تر از قیمت روز ارزیابی باشد، به قیمت روز ارزیابی محاسبه می‌شود. نحوه تعیین قیمت طلا و اوراق بهادار در روز ارزیابی براساس آیین نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیات سیاست‌گذاری بانک مرکزی می‌رسد.

ماده ۷

دارایی‌های طلا و ارز موضوع بند "الف" ماده ۶ عبارت است از:

الف. شمش طلا و طلای مسکوک موجود در خزانه بانک مرکزی و طلائی که در

بانک‌ها و موسسات مالی خارجی و موسسات بین‌المللی سپرده شده باشد؛

ب. اسکناس‌های خارجی قابل تبدیل مورد قبول بانک مرکزی؛

ج. سپرده‌ها و مطالبات ارزی؛

د. پرداخت بابت سهمیه یا سرمایه به موسسات مالی بین‌المللی و موسسات وابسته

به آنها، طبق قوانین ذی ربط؛

هـ. اسناد صادر یا تضمین شده از طرف سازمان‌های رسمی بین‌المللی و موسسات

وابسته به آنها؛

و. موجودی حساب "حق برداشت مخصوص" در صندوق بین‌المللی پول، طبق

قوانین ذی ربط؛

ز. اسناد صادر یا تضمین شده از طرف دولت‌های خارجی؛

ح. مطالبات ارزی یا مطالبات ریالی قابل تبدیل به ارز از خارج در چارچوب موافقت

نامه‌های بین‌المللی پرداخت یا پایایی ذی ربط؛

ط. اسناد تجاری عهده اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی به ارز قابل تبدیل؛ و

ی. اوراق و اسناد بهادار خارجی.

تبصره: ارزها، اوراق، اسناد و مطالبات ارزی مذکور در این ماده باید از نوع ارزهای

قابل تبدیل مورد قبول بانک مرکزی باشد.

ماده ۸

اسناد و اوراق بهادار دولتی موضوع بند "ب" ماده ۶ عبارت است از:

الف. اسناد خزانه، اوراق مشارکت و سایر اوراق بهادار دولتی یا تضمین شده از

طرف وزارت امور اقتصادی و دارایی، مشروط بر اینکه اجازه انتشار یا تضمین آن قانوناً"

تحصیل شده و اسناد بدهی‌های دولت به بانک مرکزی که به موجب قراردادهای بین

المللی ایجاد شده باشد.

ب. مطالبات بانک مرکزی از وزارتخانه‌ها، موسسات دولتی و موسسات وابسته به دولت که به طور تجاری اداره می‌شوند، مشروط بر اینکه این مطالبات از طرف وزارت امور اقتصادی و دارایی تضمین شده باشد.

تبصره: جواهرات ملی موضوع قانون ۲۵ آبان ۱۳۱۶ و وثیقه کلیه تعهدات ناشی از اجرای این ماده است. نگاهداری و حفاظت جواهرات ملی به عهده بانک مرکزی است و استفاده از آنها فقط طبق مقررات این قانون و زیر نظر هیات نظارت اندوخته اسکناس امکان پذیر است.

ماده ۹

اسناد غیر دولتی موضوع بند " ب " ماده ۶ عبارت است از :

الف. اسناد تجاری ریالی قابل پرداخت به حواله کرد، دارای سه امضای معتبر که یکی از آن‌ها امضای بانک واگذارکننده باشد، با سررسید حداکثر یک سال.
ب. سایر مطالبات کوتاه مدت ریالی به وثیقه شمش یا مسکوک طلا یا دارایی‌های مندرج در ماده ۷ با سررسید حداکثر یک سال.

قسمت سوم: بانک مرکزی

فصل اول - کلیات

ماده ۱۰

الف. بانک مرکزی دارای شخصیت حقوقی مستقل است و بر اساس این قانون اداره می‌شود و در مواردی که در این قانون پیش‌بینی نشده باشد، تابع قانون تجارت و اصلاحیه‌های بعدی آن است.

ب. بانک مرکزی، مشمول قوانین و مقررات عمومی مربوط به وزارتخانه‌ها و شرکت های دولتی و موسسات دولتی و وابسته به دولت نمی‌باشد.

ج. سرمایه بانک مرکزی چهل و هشت هزار و چهارصد میلیارد ریال است که تماماً از محل منابع عمومی تامین و پرداخت شده است. سرمایه بانک مرکزی به پیشنهاد بانک مرکزی و تصویب مجمع عمومی قابل افزایش است.

د. مرکز اصلی بانک مرکزی در تهران است. بانک مرکزی می‌تواند در هر محل،

شعبه و دفتر نمایندگی دایر نماید و به هر یک از بانک‌های کشور نمایندگی بدهد.

هـ انحلال بانک مرکزی فقط به موجب قانون امکان پذیر است.

فصل دوم: ماموریت، اهداف، وظایف و اختیارات

ماده ۱۱

الف. ماموریت بانک مرکزی عبارت است از تنظیم سیاست‌های پولی شامل سیاست

های اعتباری و ارزی بر مبنای موازین اسلامی در جهت تامین اهداف اقتصاد کلان کشور

ب. اهداف بانک مرکزی به شرح زیر است:

ب-۱. حفظ ارزش پول ملی و ثبات قیمت‌ها به عنوان هدف اصلی

ب-۲. حفظ ثبات و توسعه نظام پولی و بانکی کشور

ب-۳. توازن بخش خارجی اقتصاد و تسهیل مبادلات تجاری و پولی

ب-۴. کمک به رشد اقتصادی و اشتغال

تبصره: تحقق اهداف فوق باید به گونه ای باشد که تامین ثبات قیمت‌ها به عنوان

هدف اصلی مورد نظر قرار گیرد و سایر اهداف فوق با اولویت ثبات قیمت‌ها دنبال شود.

ماده ۱۲

بانک مرکزی به عنوان تنظیم‌کننده نظام پولی و اعتباری کشور موظف به انجام

وظایف زیر است:

الف. تنظیم و اجرای سیاست پولی؛

ب. نگاهداری و مدیریت ذخایر ارزی کشور؛

ج. انتشار اسکناس و مسکوک رایج کشور طبق مقررات این قانون؛

د. نظارت بر موسسات اعتباری، صرافی‌ها، شرکت‌های واسپاری (لیزینگ‌ها) و سایر

اشخاص فعال در بازار پول و تنظیم مقررات مرتبط به آن؛

هـ تشکیل بانک جامع اطلاعات اعتباری اشخاص و تنظیم مقررات مربوط به شرایط

استفاده از آن؛

و. تنظیم مقررات مربوط به معاملات، تعهدات یا تضمین پرداخت‌های ارزی با تصویب هیات سیاستگذاری و همچنین نظارت بر اجرای مقررات مذکور؛

ز. تنظیم مقررات و نظارت بر ورود و خروج ارز و پول رایج کشور؛

ح. تنظیم مقررات مربوط به معاملات شمش و مسکوک طلا، با تصویب هیات سیاستگذاری و نظارت بر اجرای آن مقررات؛

ط. تهیه گزارش‌های اقتصادی و مالی در مقاطع فصلی و سالانه و شاخص‌های ماهانه اقتصادی.

ماده ۱۳

بانک مرکزی به منظور توسعه و تسهیل مبادلات پولی موظف به انجام وظایف زیر است:

الف. تنظیم مقررات و نظارت بر سامانه‌های پرداخت و تسویه؛

ب. تنظیم مقررات و نظارت بر عملیات بانکی الکترونیکی؛

ج. ایجاد و مدیریت سامانه امضای الکترونیکی مبادلات پولی.

تبصره: بانک مرکزی مجاز است نظام‌های پرداخت و تسویه بین بانکی را ایجاد و مدیریت نماید و یا در ایجاد و مدیریت آنها مشارکت کند و زمینه‌های رقابت موثر بین عرضه‌کنندگان این خدمات را فراهم آورد.

ماده ۱۴

بانک مرکزی، به عنوان بانکدار دولت، موظف به انجام وظایف زیر است:

الف. نگاهداری حساب‌های ریالی و ارزی وزارتخانه‌ها و موسسات و شرکت‌های دولتی (به استثنای بانک‌ها و شرکت‌های بیمه و موسسات اعتباری) و واحدهای تابعه آن‌ها و همچنین نگاهداری حساب‌های موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی در مورد وجوهی که از محل درآمد عمومی دریافت می‌کنند، و انجام کلیه عملیات بانکی آنها در داخل و خارج از کشور؛

ب. عاملیت دولت در انتشار انواع اوراق و اسناد بهادار از جمله اوراق مشارکت، صکوک و سایر ابزارهای تامین مالی. بانک مرکزی می‌تواند این عاملیت را به اشخاص دیگر منتقل نماید؛

ج. نگاهداری کلیه ذخایر ارزی دولت؛

د. نگاهداری وجوه ریالی صندوق بین‌المللی پول، گروه بانک جهانی و موسسات بین‌المللی مشابه یا وابسته به این موسسات؛

هـ. انعقاد موافقتنامه پرداخت در اجرای قراردادهای پولی و مالی و بازرگانی و حمل و نقل بین دولت و سایر کشورها.

و. اعطای تسهیلات مالی به وزارتخانه‌ها، موسسات و شرکت‌های دولتی و واحدهای تابعه آنها و همچنین تضمین تعهدات آنها توسط بانک مرکزی ممنوع است.

ز. دولت موظف است وجوهی که تحت عنوان تنخواه گردان خزانه از بانک مرکزی دریافت می‌نماید را به طور کامل تا پایان همان سال مالی تصفیه نماید. تا زمانی که این وجوه تصفیه نشده است، پرداخت هرگونه وجهی تحت این عنوان به دولت ممنوع است.

تبصره ۱: اشخاص مذکور در بند "الف" این ماده مکلفند وجوهی را که در اختیار دارند، انحصاراً نزد بانک مرکزی نگاهداری نمایند و کلیه عملیات بانکی خود را توسط بانک مرکزی و یا هر بانک دولتی دیگری که توسط این بانک تعیین می‌شود، انجام دهند و اطلاعاتی که بانک مرکزی در انجام وظایف خود از آنها بخواهد، در اختیار آن بگذارند.

تبصره ۲: بانک‌ها می‌توانند با اجازه بانک مرکزی با موسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی به عملیات مجاز بانکی مبادرت نمایند.

ماده ۱۵

بانک مرکزی دارای اختیارات زیر است:

الف. اعطای تسهیلات مالی از جمله از طریق خرید مجدد دین به موسسات اعتباری

با تامین کافی؛

ب. سپرده گذاری و سپرده پذیری ریالی و ارزی از طریق عملیات بازار بین بانکی؛

- ج. خرید و فروش اسناد خزانه، اوراق مشارکت و سایر اوراق بهادار صادر شده و یا تضمین شده توسط دولت به منظور انجام عملیات بازار باز؛
- د. خرید و فروش اوراق بهادار معتبر ارزی؛
- هـ. خرید و فروش ارز، طلا و نقره؛
- و. افتتاح و نگاهداری انواع حسابها نزد مؤسسات اعتباری داخلی و بانکها و سایر مؤسسات مالی خارجی و نگاهداری حسابهای مؤسسات اعتباری داخلی و بانکها و سایر مؤسسات مالی خارجی نزد خود؛
- ز. انتشار اوراق مشارکت و سایر اوراق بهادار اسلامی؛
- ح. دریافت تسهیلات مالی خارجی برای خود یا مؤسسات اعتباری داخلی؛
- ط. همکاری و تبادل اطلاعات با مقامات نظارت بانکی سایر کشورها؛
- ی. انجام سایر عملیات بانکی به تشخیص هیأت سیاستگذاری؛
- ک. دریافت کارمزد در برابر ارایه خدمت به متقاضیان؛ فهرست این گونه خدمات و میزان کارمزد آنها به تصویب هیات سیاست گذاری می‌رسد.
- تبصره ۱: آیین‌نامه‌های مربوط به اجرای این ماده، شامل جزییات قراردادهای، کیفیت تضمین‌ها، نحوه و دوره بازپرداخت با پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب هیات سیاستگذاری می‌رسد.
- تبصره ۲: بانک مرکزی نمی‌تواند اوراق بهادار صادر شده و یا تضمین شده توسط دولت را در عرضه‌های اولیه خریداری و یا تملک نماید.
- تبصره ۳: هرگونه تملک دارایی توسط نهاد واسط و انتقال آن از نهاد واسط به بانک مرکزی، به منظور انتشار اوراق بهادار اسلامی، از پرداخت مالیات معاف است.

ماده ۱۶

بانک مرکزی در حسن اجرای نظام پولی کشور می‌تواند به شرح زیر، در امور پولی و بانکی دخالت و نظارت کند.

۱. تعیین نسبت و نرخ سود سپرده قانونی نزد بانک مرکزی، که ممکن است برحسب ترکیب سپرده‌ها و نوع فعالیت موسسات اعتباری متفاوت باشد؛ در هر حال نسبت سپرده قانونی نباید از ۶ درصد کمتر باشد؛
۲. تعیین حداقل و یا حداکثر نرخ سود مورد انتظار برای انتخاب طرح‌های سرمایه گذاری و انواع مشارکت؛
۳. تعیین حداکثر سهم شرکتی که موسسات اعتباری در انواع مشارکت؛
۴. تعیین حداقل و یا حداکثر نرخ سود موسسات اعتباری در قراردادهای غیرمشارکتی؛
۵. تعیین حداقل و یا حداکثر کارمزد و یا حق الوکاله به کارگیری سپرده‌های سرمایه‌گذاری؛
۶. تعیین حداقل و یا حداکثر نسبت سهم سود بانک‌ها در عملیات مشارکت و مضاربه، این نسبت‌ها ممکن است در هر یک از رشته‌های فعالیت متفاوت باشد.
۷. تعیین نرخ خرید مجدد دین؛
۸. تعیین مقررات بازار بین بانکی ریالی و ارزی و مدیریت آن‌ها؛
۹. تعیین نرخ سود مورد انتظار تسهیلات مالی، سپرده‌گذاری و سپرده‌پذیری بانکی مرکزی؛
۱۰. تعیین میزان، نرخ و ضوابط انتشار اوراق مشارکت و اوراق مشابه بانک مرکزی؛
۱۱. تعیین ضوابط گردآوری، پردازش، نگهداری و شرایط استفاده از اطلاعات بانک جامع اطلاعات اعتباری اشخاص؛
۱۱. تعیین میزان حداقل و حداکثر کارمزد خدمات بانکی؛
۱۲. تعیین مقررات ناظر بر بانکداری الکترونیکی؛
۱۳. تعیین مقررات نظام پرداخت و تسویه؛
۱۴. تعیین ضوابط و الزامات احتیاطی موسسات اعتباری از جمله تعیین انواع نسبت های مالی و نظارتی و ضوابط مربوطه برای حفظ سلامت موسسات اعتباری، تعیین ضوابط حداکثر تسهیلات اعطایی یا ایجاد تعهدات برای هر مشتری، تعیین ضوابط کفایت سرمایه

مؤسسات اعتباری، تعیین ضوابط ناظر بر اعطای تسهیلات و اعتبار به اشخاص مرتبط با مؤسسات اعتباری؛

۱۵. تعیین نحوه تهیه و تنظیم صورت‌های مالی و گزارشگری مالی مؤسسات اعتباری با توجه به استانداردهای تدوین شده توسط مرجع ملی تدوین استانداردهای حسابداری و الزامات نهادهای بین‌المللی و بانکداری بدون ربا؛

۱۶. تعیین حداقل استانداردهای شفافیت و انتشار عمومی اطلاعات توسط مؤسسات اعتباری؛

۱۷. تعیین مقررات افتتاح و نگهداری انواع سپرده؛

۱۸. تعیین شرایط اعطای تسهیلات توسط مؤسسات اعتباری؛

۱۹. تعیین ضوابط اعطای جوایز و هرگونه امتیاز برای جذب سپرده‌های بانکی و تبلیغات مؤسسات اعتباری؛

۲۰. رسیدگی به عملیات، حساب‌ها، اسناد و مدارک مؤسسات اعتباری و اخذ هرگونه اطلاعات و آمار از آن‌ها، با توجه به لزوم حفظ اسرار حرفه‌ای؛

۲۱. تعیین انواع عملیات بانکی که هر یک یا تمام مؤسسات اعتباری می‌توانند ارائه نمایند و منع یک یا تمام مؤسسات اعتباری از انجام برخی عملیات بانکی به طور موقت یا دائم؛

۲۲. تعیین ضوابط تجهیز و تخصیص انواع سپرده‌ها و سایر منابع بانکی؛

۲۳. تعیین ضوابط اخذ تسهیلات از اشخاص، انتشار گواهی سپرده، اوراق مشارکت و اوراق مشابه توسط مؤسسات اعتباری؛

۲۴. تعیین ضوابط لازم برای ایجاد تنوع در ترکیب تسهیلات اعطایی مؤسسات اعتباری از نظر بخش‌های اقتصادی و مناطق جغرافیایی؛

۲۵. تعیین مقررات مرتبط با محصولات و ابزارهای نوین بانکی.

تبصره: مقررات موضوع بندهای ۱ تا ۱۰ با پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب هیات سیاستگذاری و مقررات موضوع بندهای ۱۱ تا ۲۵ با پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب هیات نظارت می‌رسد.

ماده ۱۷

رئیس کل بانک مرکزی نماینده دولت در صندوق بین‌المللی پول است و ارتباط دولت با صندوق بین‌المللی پول از طریق بانک مرکزی خواهد بود و انجام کلیه وظایف و اعمال اختیاراتی که به موجب قانون اجازه مشارکت دولت ایران در صندوق بین‌المللی پول، به بانک ملی ایران واگذار شده است، با بانک مرکزی می‌باشد.

فصل سوم: ارکان

ماده ۱۸

بانک مرکزی دارای ارکان زیراست:

الف. مجمع عمومی؛

ب. رئیس کل بانک مرکزی؛

ج. هیأت سیاستگذاری؛

د. هیأت نظارت؛

هـ. هیأت عامل؛

و. هیأت نظارت اندوخته اسکناس؛

ز. هیأت نظار؛

ح. شورای فقهی؛

بخش اول: مجمع عمومی

ماده ۱۹

الف. مجمع عمومی بانک مرکزی از رئیس جمهور، وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تشکیل می‌شود. ریاست مجمع عمومی بانک مرکزی با رئیس جمهور است.

ب. اعضای سایر ارکان بانک در جلسات و مذاکرات مجمع عمومی بدون حق رای شرکت می‌کنند.

ج. وظایف مجمع عمومی به شرح زیر است:

ج-۱. استماع گزارش هیات عامل در خصوص تحولات اقتصاد کلان کشور و عملکرد

بانک؛

ج-۲. رسیدگی و اتخاذ تصمیم نهایی نسبت به گزارش‌های هیات نظار؛

ج-۳. رسیدگی و تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان بانک مرکزی؛

ج-۴. رسیدگی و اتخاذ تصمیم درباره پیشنهاد تقسیم سود ویژه؛

ج-۵. انتخاب اعضای هیات نظار به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی؛

ج-۶. سایر وظایفی که طبق مقررات این قانون بعهده مجمع عمومی گذارده شده

است.

د. جلسات مجمع عمومی بانک حداقل سالی یک مرتبه تا پایان تیرماه و نیز در

مواقع دیگر، با نظر رئیس مجمع یا به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی، به دعوت رئیس مجمع

تشکیل می‌شود.

هـ. برای مذاکره و اخذ تصمیم در جلسات مجمع عمومی، حضور کلیه اعضای که

حق رای دارند و رئیس کل یا قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی ضروری است.

و. تصمیمات مجمع عمومی به اکثریت آراء دارندگان حق رای اتخاذ می‌شود.

بخش دوم: رئیس کل بانک مرکزی

ماده ۲۰ (مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام، مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۲۴)

۱. ویژگی‌ها و صلاحیت‌های نصب رئیس کل:

الف. کفایت علمی: داشتن دکترا در یکی از رشته‌های اقتصادی، پولی و مالی؛

ب. کفایت تجربی: داشتن هفت سال تجربه در سطوح سیاستگذاری و مدیریتی در

حوزه‌های اقتصادی، پولی و مالی و یا پنج سال تجربه مدیریتی در حوزه‌های تخصصی بانک

مرکزی (مدیر کل به بالا)؛

ج. داشتن حسن شهرت و توانایی انجام وظایف؛

د. نداشتن سابقه محکومیت موثر کیفری؛

هـ نداشتن تخلفات مالی گسترده؛

تبصره: قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی نیز باید دارای ویژگی‌ها و صلاحیت‌های

فوق باشد.

۲. فرآیند نصب:

رئیس کل بانک مرکزی به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و بعد از تصویب

هیات دولت، با تایید و حکم رئیس جمهور نصب می‌گردد؛

۳. دوره زمانی تصدی:

دوره تصدی ریاست کل بانک مرکزی پنج سال خواهد بود و انتخاب مجدد وی

بلامانع است.

تبصره: رئیس جمهور جدید در ابتدای دوره می‌تواند بر طبق روال این قانون، رئیس

کل بانک مرکزی را که بیش از یک سال از دوره تصدی وی باقی مانده باشد، تغییر دهد.

۴. ضوابط عزل رئیس کل بانک مرکزی:

در صورت تحقق یکی از موارد زیر رئیس کل بانک مرکزی عزل می‌شود:

الف. از دست دادن یک یا چند شرط از شرایط مذکور و یا احراز فقدان یک یا چند

شرط از شرایط احراز منصب از ابتدا؛

ب. عدم توانایی یا کوتاهی در انجام وظایف قانونی و یا در تحقق اهداف بانک

مرکزی؛

ماده ۲۱

الف. رئیس کل بانک مرکزی، به عنوان بالاترین مقام اجرایی و اداری، عهده‌دار کلیه

امور بانک، به استثنای وظایفی است که به موجب این قانون به عهده ارکان دیگر بانک گذارده

شده است؛

ب. رئیس کل بانک مرکزی مسؤول حسن اداره امور بانک و موظف به اجرای این

قانون و آیین‌نامه‌های مربوط به آن است؛

ج. رئیس کل بانک مرکزی نماینده بانک مرکزی در کلیه مراجع رسمی داخلی و

خارجی با حق توکیل است؛

- د. رئیس کل بانک مرکزی می تواند حق امضاء و قسمتی از اختیارات خود را به اعضای هیأت عامل و کارکنان بانک تفویض نماید؛
- هـ. قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی و با حکم رئیس جمهور به مدت پنج سال منصوب می شود؛
- و. انتصاب مجدد رئیس کل و قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی بلامانع است.
- ز. اختیارات قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی از طرف رئیس کل تعیین می شود و در صورت غیبت یا استعفا یا معذوریت یا فوت رئیس کل، قائم مقام دارای کلیه اختیارات رئیس کل است.
- ح. دبیر کل بانک مرکزی به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی و تایید مجمع عمومی بانک تعیین می شود و مسئولیت دبیرخانه هیات سیاست گذاری و هیات نظارت را بر عهده دارد.
- ط. دبیرکل و معاونان بانک توسط رئیس کل بانک مرکزی منصوب و وظایف آنان بوسیله نامبرده تعیین می شود.
- ی. حقوق و مزایای رئیس کل و قائم مقام رئیس کل از طرف مجمع عمومی بانک مرکزی تعیین و از بودجه بانک پرداخت می شود.
- ک. حقوق و مزایای دبیرکل و معاونان بانک به پیشنهاد رئیس کل و تصویب مجمع عمومی بانک مرکزی تعیین و از بودجه بانک پرداخت می شود.
- ل. رئیس کل و قائم مقام رئیس کل بانک قبل از شروع به کار در مجمع عمومی بانک مرکزی سوگند یاد می کنند که اسرار بانک را حفظ نمایند و وظایف قانونی خود را به نحو احسن انجام دهند.
- م. دبیرکل و معاونان بانک قبل از شروع به کار در جلسه هیات عامل بانک مرکزی سوگند یاد می کنند که اسرار بانک را حفظ نمایند و وظایف قانونی خود را به نحو احسن انجام دهند.

ن. هیات عامل بانک در دوران تصدی خود مشمول قانون منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلس و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری می‌باشند و نباید صاحب سهم موسسات اعتباری باشند.

س. هیات عامل بانک در دوران تصدی خود نمی‌توانند در سازمان‌های دولتی یا غیردولتی سمتی دارا باشند.

تبصره: قبول سمت‌های غیرموظف فقط در موسسات خیریه و اجتماعی و تدریس در دانشگاه‌ها یا موسسات آموزش عالی، در مورد رئیس کل و قائم مقام رئیس کل با تصویب مجمع عمومی بانک مرکزی، و در مورد دبیرکل و معاونان بانک با موافقت رئیس کل بانک مرکزی، ممکن است.

بخش سوم: هیأت سیاستگذاری

ماده ۲۲

الف. هیات سیاستگذاری عهده‌دار تصمیم‌گیری درباره سیاست کلی بانک مرکزی و وظایف زیر است:

الف- ۱. تصویب سیاست‌های پولی براساس ماده ۱۶ این قانون؛

الف- ۲. اظهار نظر نسبت به ترازنامه و حساب سود و زیان بانک مرکزی برای طرح و تصویب در مجمع عمومی؛

الف- ۳. رسیدگی و تصویب بودجه، سازمان، مقررات استخدامی، معاملات و آیین نامه‌ها و دستورالعمل‌های داخلی بانک مرکزی؛

الف- ۴. تصویب آیین نامه‌ها و دستورالعمل‌های این قانون در موارد مرتبط؛

الف- ۵. اظهار نظر نسبت به لوایح و طرح‌هایی که متضمن آثار پولی، بانکی و ارزی است و هر موضوع دیگری که از طرف دولت و یا مجلس شورای اسلامی ارجاع می‌شود؛

الف- ۶. ارایه نظر مشورتی و توصیه به دولت در مسایل پولی، بانکی و ارزی کشور که به نظر هیات در وضع اقتصادی کشور موثر خواهد بود؛

الف-۷. اظهار نظر درباره هر موضوعی که از طرف رئیس کل بانک مرکزی، در حدود این قانون، به هیات عرضه می‌گردد.

تبصره: در مواردی که هیات سیاستگذاری تشخیص دهد، می‌تواند بخشی از وظایف خود را به رئیس کل بانک مرکزی تفویض نماید.

ب. اعضای هیات سیاستگذاری عبارتند از:

ب-۱. رئیس کل بانک مرکزی به عنوان رئیس هیات؛

ب-۲. قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی؛

ب-۳. وزیر امور اقتصادی و دارایی یا معاون وی؛

ب-۴. رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور یا معاون وی؛

ب-۵. رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران؛

ب-۶. رئیس اتاق تعاون؛

ب-۷. یک نفر کارشناس و متخصص اقتصادی، مالی و بانکی به انتخاب اکثریت

مدیران عامل بانکها؛

ب-۸. دو نفر کارشناس و متخصص پولی و بانکی به پیشنهاد رئیس کل بانک

مرکزی و تایید رئیس جمهور؛

ب-۹. یک نفر نماینده از کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر

با انتخاب مجلس.

تبصره ۱: در شرایطی که بانک مرکزی توسط قائم مقام رئیس کل بانک اداره

می‌شود، یکی از معاونان بانک به انتخاب وی با حق رای در جلسات هیات شرکت می‌کند.

تبصره ۲: مدت عضویت اعضای کارشناس هیات دو سال و قابل تمدید است؛ در

صورت فوت، غیبت متوالی بیش از سه جلسه یا استعفا، افراد جدید برای باقی مانده مدت

منصوب می‌شوند.

ج. جلسات هیات با حضور حداقل هفت نفر از اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات

متخذه با حصول اکثریت آرای اعضای حاضر، معتبر است.

تبصره: در مواردی که تعداد آرای موافق و مخالف در تصمیم گیری های هیات برابر باشد، رای رئیس کل بانک قاطع است.

د. هیات بر حسب دعوت رئیس کل بانک مرکزی یا تقاضای حداقل سه نفر از اعضاء تشکیل جلسه می دهد و مسایلی که رئیس کل بانک مرکزی یا اعضای متقاضی در نظر داشته باشند، مطرح می شود.

هـ هیات می تواند از اشخاص صلاحیت دار برای مشورت دعوت نماید.

و. اعضای هیات و اشخاصی که جهت مشورت دعوت می شوند، موظف به حفظ اطلاعات و اسرار هیات می باشند، مگر در مواردی که قانوناً مکلف به اظهار یا ادای شهادت شوند.

ز. اعضای هیات برای حضور در جلسات هیات حق الزحمه ای دریافت می کنند که با پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی به تصویب مجمع عمومی می رسد.

ح. اعضای هیات قبل از شروع به کار باید در جلسه هیات سیاستگذاری سوگند یاد کنند که در انجام وظایف هیات نهایت دقت و بی طرفی را به کار برند و کلیه تصمیماتی را که می گیرند، مقرون به صلاح کشور بوده و حفظ اسرار بانک مرکزی و هیات به طور کامل رعایت شود.

تبصره: اطلاع رسانی درباره تصمیمات هیات صرفاً توسط رئیس کل بانک مرکزی صورت می گیرد.

بخش چهارم: هیات نظارت

ماده ۲۳

الف. هیات نظارت به منظور حفظ ثبات و سلامت نظام پولی و بانکی و همچنین

حفاظت از منافع مشتریان بانکی عهده دار وظایف زیر است:

الف - ۱. تصویب مقررات نظارتی و احتیاطی براساس ماده ۱۶ این قانون؛

الف-۲. تصویب ضوابط و دستورالعمل‌های ناظر بر تاسیس، فعالیت و انحلال
مؤسسات اعتباری، صرافی‌ها، شرکت‌های واسپاری (لیزینگ‌ها) و سایر اشخاص فعال در بازار
پول؛

الف-۳. تصویب نسبت‌های مالی احتیاطی برای مؤسسات اعتباری؛

الف-۴. تصویب ضوابط و دستورالعمل‌های ناظر بر حاکمیت شرکتی در مؤسسات
اعتباری

الف-۵. تصویب ضوابط و دستورالعمل‌های ناظر بر عملیات تجهیز منابع توسط
مؤسسات اعتباری؛

الف-۶. تصویب ضوابط و دستورالعمل‌های ناظر بر عملیات اعتباری مؤسسات
اعتباری؛

الف-۷. تصویب ضوابط و دستورالعمل‌های ناظر بر مبارزه با پولشویی و تامین مالی
تروریسم، در چارچوب مصوبات شورای عالی مبارزه با پولشویی؛

الف-۸. تصویب ضوابط و دستورالعمل‌های ثبت و نگاهداری حساب‌ها و نحوه تهیه و
تنظیم ترازنامه و سایر صورت‌های مالی مؤسسات اعتباری؛

الف-۹. تصویب ضوابط نگاهداری یا امحای اوراق، اسناد، مدارک و دفاتر و همچنین
نحوه تبدیل آن‌ها به عکس، فیلم، اسناد الکترونیکی مطمئن یا نظایر آن توسط مؤسسات
اعتباری. این قبیل اسناد، در دادگاه پس از گذشتن مدت‌های مقرر در آیین نامه، حکم اصول
اسناد را خواهند داشت.

الف-۱۰. تصویب آیین نامه‌ها و دستورالعمل‌های این قانون در امور نظارتی.

ب. اعضای هیات نظارت عبارتند از:

ب-۱. رئیس کل بانک مرکزی به عنوان رئیس هیات؛

ب-۲. وزیر امور اقتصادی و دارایی یا معاون وی؛

ب-۳. معاون ناظر بر حوزه نظارتی بانک مرکزی؛

ب-۴. یک نفر کارشناس و متخصص اقتصادی، مالی و بانکی به انتخاب اکثریت

مدیران عامل بانک‌ها؛

ب- ۵. دو نفر کارشناس و متخصص پولی، بانکی و حقوقی به پیشنهاد رئیس کل

بانک مرکزی و تایید رئیس جمهور؛

ب - ۶. دادستان کل کشور یا معاون قضایی وی.

تبصره: مدت عضویت اعضای کارشناس هیات دو سال و قابل تمدید است؛ در صورت فوت، غیبت متوالی بیش از سه جلسه یا استعفا، افراد جدید برای باقی مانده مدت منصوب می‌شوند.

ج. هیات بر حسب دعوت رئیس کل بانک مرکزی یا تقاضای حداقل سه نفر از اعضاء تشکیل جلسه می‌دهد و مسایلی که رئیس کل یا اعضای متقاضی در نظر داشته باشند، مطرح می‌شود.

د. جلسات هیأت با حضور حداقل پنج نفر از اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات متخذه با حصول اکثریت آرای اعضای حاضر، معتبر است.

تبصره: در مواردی که تعداد آرای موافق و مخالف در تصمیم گیری‌های هیات برابر باشد، رای رئیس کل بانک قاطع است.

هـ. هیات می‌تواند از اشخاص صلاحیت‌دار برای مشورت دعوت نماید.

و. اعضای هیات و اشخاصی که جهت مشورت دعوت می‌شوند، موظف به حفظ اطلاعات و اسرار هیات می‌باشند، مگر در مواردی که قانوناً مکلف به اظهار یا ادای شهادت شوند.

ز. اعضای هیات برای حضور در جلسات هیات حق‌الزحمه‌ای دریافت می‌کنند که با پیشنهاد رئیس کل بانک به تصویب مجمع عمومی می‌رسد.

ح. اعضای هیات قبل از شروع به کار باید در جلسه هیات نظارت سوگند یاد کنند که در انجام وظایف هیات نهایت دقت و بی‌طرفی را به کار برند و کلیه تصمیماتی را که می‌گیرند، مقرون به صلاح کشور بوده و حفظ اسرار بانک و هیات به طور کامل رعایت شود.

تبصره: اطلاع رسانی درباره تصمیمات هیات صرفاً توسط رئیس کل بانک مرکزی

صورت می‌گیرد.

بخش پنجم: هیات عامل

ماده ۲۴

الف. هیات عامل بانک مرکزی به منظور اداره امور بانک عهده‌دار وظایف زیر است:

الف- ۱. تهیه و تنظیم بودجه بانک مرکزی برای طرح و تصویب در هیات سیاست

گذاری؛

الف- ۲. تهیه ترازنامه و حساب سود و زیان برای طرح در هیات سیاست گذاری و

تصویب در مجمع عمومی؛

الف- ۳. تصمیم‌گیری در خصوص مدیریت دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک مرکزی؛

الف- ۴. اتخاذ تصمیم درباره هر موضوعی که از طرف رئیس کل بانک مرکزی، در

حدود این قانون، به هیات عرضه می‌گردد.

ب. اعضای هیات عامل بانک مرکزی عبارتند از:

ب- ۱. رئیس کل بانک مرکزی به عنوان رئیس هیات؛

ب- ۲. قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی به عنوان نایب رئیس هیات؛

ب- ۳. دبیرکل بانک مرکزی

ب- ۴. معاونان بانک مرکزی؛

بخش ششم: هیات نظارت اندوخته اسکناس

ماده ۲۵

الف. هیات نظارت اندوخته اسکناس عهده‌دار نظارت بر حسن اجرای مفاد ماده ۶

این قانون، از طریق تحویل و نگاهداری اسکناس‌های چاپ شده و همچنین نگاهداری حساب

دارایی‌های موضوع ماده ۶ و صورت جواهرات ملی و تنظیم مقررات مربوط به نمایش و نظارت

بر ورود و خروج آنها از خزانه بانک مرکزی و نیز نظارت در امحای اسکناس‌هایی که باید از

جریان خارج شود، می‌باشد.

ب. اعضای هیات نظارت اندوخته اسکناس عبارتند از:

ب- ۱. دو نماینده مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجلس؛

ب-۲. رئیس کل بانک مرکزی یا معاون وی؛

ب-۳. دادستان کل کشور یا معاون قضایی وی؛

ب-۴. خزانه دار کل کشور؛

ب-۵. رئیس کل دیوان محاسبات؛

ب-۶. رئیس هیات نظار.

تبصره: مدت ماموریت نمایندگان مجلس توسط مجلس شورای اسلامی تعیین

می شود و در هر حال تا انتخاب جانشین خود در این سمت باقی می ماند.

ج. آیین نامه نحوه اجرای وظایف هیات، توسط هیات تصویب و به اجرا گذارده

می شود.

د. اعضای هیات برای حضور در جلسات هیات حق الزحمه ای دریافت می کنند که با

پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی به تصویب مجمع عمومی بانک می رسد.

بخش هفتم: هیات نظار

ماده ۲۶

الف. هیات نظار مسؤل رسیدگی به حسابها و تعهدات بانک مرکزی است، و نسبت

به صحت این حسابها و تعهدات اظهار نظر می کند.

ب. وظایف هیات نظار به شرح زیر است:

ب-۱. رسیدگی به صورت های مالی بانک مرکزی و تهیه گزارش برای مجمع عمومی

سالانه؛

ب-۲. رسیدگی به صورت ریز دارایی ها و بدهی ها و خلاصه حساب های بانک

مرکزی و گواهی آنها برای انتشار؛

ب-۳. رسیدگی به عملیات بانک مرکزی از لحاظ انطباق آنها با موازین قانونی.

ج. هیات نظار مرکب از یک نفر رئیس و حداکثر چهار نفر عضو از میان حساببران

خبره یا افراد مطلع در امور حسابداری یا بانکی، با داشتن حداقل ده سال سابقه کار مرتبط

است که به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب مجمع عمومی برای مدت ۲ سال انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

د. رئیس هیات نظار بعنوان رابط موظف است گزارش‌های لازم از فعالیت‌های بانک مرکزی و تصمیمات جاری بانک مرکزی را به وزیر امور اقتصادی و دارایی تسلیم نماید. هـ حقوق و مزایای هیات نظار از طرف وزیر امور اقتصادی و دارایی تعیین و از بودجه وزارت امور اقتصادی و دارایی قابل پرداخت است.

و. اعضای هیات نظار قبل از شروع به کار در مجمع عمومی سوگند یاد می‌کنند که اسرار بانک مرکزی را حفظ نمایند و وظایف قانونی خود را به نحو احسن انجام دهند. ز. اعضای هیات نظار مشمول قانون منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلس و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری می‌باشند.

ح. اعضای هیات نظار در دوران تصدی خود نمی‌توانند در دستگاه‌های دولتی یا غیردولتی سمتی داشته باشند. قبول سمت‌های غیرموظف فقط در موسسات خیریه و اجتماعی و تدریس در دانشگاه‌ها یا موسسات آموزش عالی، با تصویب مجمع عمومی بانک مرکزی بلامانع است.

ط. آیین نامه داخلی هیات نظار توسط هیات تنظیم و با تصویب مجمع عمومی بانک اجرا می‌شود.

تبصره ۱: هیات نظار در ایفای وظایف فوق می‌تواند کلیه اسناد حساب‌ها و دارایی‌های بانک را مورد رسیدگی قرار دهد و به کلیه مقررات و تصمیمات و نوشته‌های بانک مرکزی که لازم می‌داند، دسترسی داشته باشد و بدون مداخله در امور جاری بانک مرکزی، در محدوده وظایف خود، نظراتی به رئیس کل بانک مرکزی بدهد.

تبصره ۲: هیات نظار برای انجام وظایف خود می‌تواند از خدمات سازمان حسابرسی بر اساس آیین نامه داخلی خود استفاده نماید. هزینه استفاده از این خدمات از محل بودجه سالانه بانک مرکزی پرداخت می‌شود.

بخش هشتم: شورای فقهی

ماده ۲۷

به منظور حصول اطمینان از انطباق مصوبات بانک مرکزی با موازین شرع انور، شورای مشورتی فقهی در بانک مرکزی تشکیل می‌شود. شورا متشکل از رئیس کل بانک مرکزی و در غیاب وی قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی و پنج فقیه متجزی در حوزه فقه معاملات است که با معرفی رئیس کل بانک و تایید شورای نگهبان، با حکم رئیس کل بانک به مدت دو سال به صورت غیر موظف منصوب می‌شوند و انتصاب مجدد آن‌ها بلامانع است. ریاست شورای فقهی بر عهده رئیس کل بانک است و موضوعاتی که وی لازم بداند در دستورکار شورا قرار می‌گیرد. جلسات شورا با حضور رئیس کل بانک و حداقل سه نفر از فقهای عضو شورا رسمیت می‌یابد و تصمیمات شورا با رای موافق اکثریت فقهای حاضر عضو شورا اتخاذ می‌شود. حضور صاحب نظران پولی و بانکی در جلسات شورا با دعوت رئیس شورا و بدون حق رای، بلامانع است. اعضای شورا و صاحب نظرانی که برای ادای توضیحات به جلسات شورا دعوت می‌شوند، حق الزحمه‌ای دریافت می‌کنند که به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی به تصویب مجمع عمومی می‌رسد.

فصل چهارم: مقررات عمومی

ماده ۲۸

- الف. سال مالی بانک مرکزی از اول فروردین هر سال شروع و در آخر اسفند همان سال خاتمه می‌یابد.
- ب. ترازنامه و حساب سود و زیان بانک مرکزی بایستی حداقل یک ماه قبل از تشکیل جلسه سالانه مجمع عمومی به هیات نظر تسلیم گردد.
- ج. بانک مرکزی، حداقل ماهی یک بار، خلاصه‌ای از وضع حساب‌های خود را انتشار می‌دهد.
- د. اصول و رویه‌های حسابداری بانک مرکزی در مواردی که در این قانون تصریح نشده است، بر مبنای استانداردهای حسابداری کشور می‌باشد.

هـ کلیه اشخاص دولتی و غیر دولتی مکلفند اطلاعات مورد نیاز در اجرای وظایف مندرج در این قانون را در اختیار بانک مرکزی قرار دهند.

ماده ۲۹

الف- سود ویژه بانک مرکزی در هر سال به شرح زیر تقسیم می‌شود:

الف- ۱. پرداخت مالیات بردرآمد به حساب درآمد عمومی دولت، براساس مقررات مربوط به شرکت‌های دولتی؛

الف- ۲. ده درصد برای اندوخته قانونی تا وقتی که اندوخته مزبور معادل سرمایه بانک مرکزی شود؛

الف- ۳. مبلغی به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی و تصویب مجمع عمومی، برای اندوخته احتیاطی؛

الف- ۴. مبلغی به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی و تصویب مجمع عمومی، برای انتقال به حساب سال بعد؛

الف- ۵. مبلغی به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی و تصویب مجمع عمومی جهت پرداخت پاداش کارکنان؛

الف- ۶. مبلغی به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی و تصویب مجمع عمومی جهت کمک به صندوق رفاه کارکنان؛

ب. باقیمانده سود ویژه پس از تقسیمات مقرر در بند "الف" متعلق به دولت است.

ماده ۳۰

الف. مابه‌التفاوت حاصل از تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک مرکزی در هر سال مالی به حساب ذخیره تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک منظور می‌شود. مانده بستانکار این حساب، درآمد محسوب نشده و مشمول مالیات نیست. حساب ذخیره تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی می‌بایست در ترازنامه بانک مرکزی در بخش سرمایه و ذیل حساب اندوخته‌ها منعکس و گزارش شود.

ب. مانده بدهکار حساب ذخیره تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی تا میزان مانده بستانکار حساب سود و زیان بانک، به این حساب منتقل می‌شود. دولت موظف است معادل

مانده بدهکار تسویه نشده حساب ذخیره تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی و زیان‌های احتمالی حاصل از اتفاقات ناشی از قوه قهریه، اسناد خزانه بی‌نام با سررسید معین صادر و به بانک مرکزی تسلیم نماید.

ج. سود و زیان ناشی از اجرای موافقتنامه‌های پرداخت موضوع بند "ه" ماده ۱۴ این قانون به حساب دولت منظور می‌شود.

ماده ۳۱

الف. کلیه اسناد تعهدآور صادره بانک مرکزی، به استثنای اسناد مربوط به امور داخلی بانک مرکزی، دارای دو امضای مجاز می‌باشد.

ب. مدت و طرز نگاهداری اسناد و اوراق بازرگانی و دفاتر بانک مرکزی به صورت عین و همچنین طرز تبدیل آنها به عکس، فیلم، اسناد الکترونیکی مطمئن یا نظایر آن، به موجب آیین نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیات سیاستگذاری بانک مرکزی می‌رسد. این قبیل اسناد، در دادگاهها پس از گذشتن مدتهای مقرر در آیین نامه، حکم اصول اسناد را دارد.

ماده ۳۲

اسکناس‌های بانک مرکزی، ماشین‌آلات و مواد لازم برای تولید اسکناس، اوراق بهادار و کاغذهای امنیتی و همچنین طلا و نقره و مطلق‌های مسکوک فلزی متعلق به بانک مرکزی، از حقوق ورودی و هرگونه مالیات و عوارض معاف است.

ماده ۳۳

بانک مرکزی در هر مورد که ضرورت‌های اقتصادی و ارزی کشور ایجاب کند، می‌تواند با تصویب هیأت وزیران، صادرکنندگان یک یا چند نوع کالا و خدمت را ملزم به سپردن پیمان ارزی نماید.

ماده ۳۴

با تصویب این قانون، مواد ۱ تا ۲۹ قانون پولی و بانکی کشور (مصوب تیر ماه ۱۳۵۱) و اصلاحات بعدی آن، مواد فصول اول و چهارم قانون عملیات بانکی بدون ربا (مصوب شهریور ماه ۱۳۶۲) و اصلاحات بعدی آن و دیگر احکام قانونی مغایر با این قانون لغو می‌گردد.

تبصره: تا زمانی که آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های این قانون به تصویب نرسیده است، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های سابق، مشروط بر اینکه با مفاد این قانون، به تشخیص هیات‌های مذکور در مواد ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵ و ۲۶ مغایرت نداشته باشد، قابل اجرا است.

قانون فوق مشتمل بر ۳۴ ماده و ۲۹ تبصره، در جلسه روز ..... مورخ .....

..... مجلس شورای اسلامی تصویب و در جلسه مورخ ..... به تأیید شورای نگهبان قانون اساسی رسید و از این تاریخ لازم الاجرا است.

